

تجميع مطالب کلي پيرامون شعار سال

تمامی متون ارسالی بررسی شد و بخش‌های کلی استخراج گشت که به این قرار می‌باشند:

شعارهای که هر ساله از سوی مقام معظم رهبری در ابتدای هر سال مطرح می‌شود، در واقع به منزله ارائه خطوط اصلی سیاست‌گذاری و یک اقدام راهبردی و در راستای گفتمان‌سازی است که به لحاظ اهمیت باید در اولویت برنامه‌های مسئولان و برنامه‌ریزان قرار گیرد و این شعار با توجه به شعارها و اهداف انقلاب و نظام؛ به ویژه در مطابقت با شرایط جهانی و موقعیت فعلی نظام با آن تنظیم و طرح می‌گردد.

در خصوص شعارهای سال که از طرف رهبر معظم انقلاب نامگذاری می‌شود، اولین نکته این است که موضوع انتخاب شده، مساله جامعه است و به همین دلیل ایشان سراغ این موضوعات و مسائل روز جامعه می‌روند. مساله دیگر، دغدغه ایجاد کردن در حوزه‌های علم و متوجه کردن مردم نسبت به این موضوع و مساله است. بحث دیگر، فرصت‌سازی برای این عرصه است که اعلام می‌شود. ظرفیت‌سازی و تحقق و اولویت‌گذاری آن مسائل، از دیگر علل انتخاب شعارهای سال جاری است.

در آغاز سال نو و در هنگام تحویل سال همه در انتظار شنیدن پیام نوروزی رهبر فرزانه انقلاب و شعار سال از زبان ایشان هستند. پس از این سخنرانی کوتاه و اعلام شعار سال، در گوشه تلویزیون و سربرج رسمی تمام وزارت‌خانه‌ها و نهادها و ارگان‌ها این شعار درج می‌شود تا از یادها نرود.

تفسیر و تبیین این شعار به طور تفصیلی در سخنرانی مقام معظم رهبری، روز اول فروردین در حرم مطهر ثامن الحجج (علیه السلام)، به گوش همه مسئولان، مدیران عالیرتبه، دولتمردان و مردم در سراسر کشور و حتی جامعه بین الملل می‌رسد.

این سوال همواره مطرح بوده که در این سالیان نسبتاً طولانی که شعار سال از سوی بالاترین مسئول نظام اسلامی اعلام می‌گردد، چه اتفاقی در کشور می‌افتد و چه کسانی مسئول عملیاتی کردن این شعارها و نیز نظارت بر اجرایی شدن آن در کشور و گزارش‌دهی به مقام معظم رهبری و مردم هستند؟

نکته ای که باید بدان توجه شود اینکه شعار باید به فرهنگ و شعور تبدیل شود و در رفتارها و شخصیت‌ها تبلور یابد. این احتیاج به ساماندهی و برنامه‌ریزی در سطوح مختلف دارد. ضمن آن که باید میان مردم و مسئولان نسبت به این شعارها باور و ایمان قلبی ایجاد شود. تحقق شعار سال مشارکت جمعی می‌طلبد تا با وفاق و انسجام، رونق اتفاق بیفتد.

شعارهای انتخاب شده دارای نقاط قوت بسیاری است که البته بعضاً به دلیل عدم پیگیری درست آن در سطح اجرایی، با آسیب‌هایی نیز همراه است. آینده‌نگری و آینده‌پژوهی مشکلات آینده کشور یکی از نقاط قوت آن است. رهبر معظم انقلاب با رصد کردن شرایط جامعه و اوضاع کشور، وضع آینده را ترسیم می‌کند که این مساله حاکی از آینده‌نگری و آینده‌پژوهی مدیریت کشور است. به روز رسانی سیستم و واکسینه کردن سازمان‌های مدنی و مردمی یکی دیگر از نقاط قوت انتخاب شعار سال است. نکته دیگر، جنبه هشداردهی این شعارها به اقشار مختلف جامعه اعم

از مسئولان و مردم است. همچنین باطراحی و بازبینی مجدد برنامه ها، هدایت و راهنمایی برنامه ریزی های کلان و خرد که معطوف به گذشته و آینده باشد از دیگر نقاط قوت شعار سال جدید است. ضمن آن که به نظر می رسد شناخت و معرفت نسبت به وضع و شرایط موجود تا حدی از شعار سال به دست می آید.

اما همان طور که اشاره کردم، بعضا شعارها در مرحله اجرایی و مدیریتی با آسیب هایی همراه بوده است که عملیاتی نشدن آن یکی از این آسیب هاست. در واقع شعار سال به برنامه تبدیل نمی شود و متولیان در برنامه های بلندمدت چشم اندازهای شعار را در نظر نمی گیرند. ضمن آن که شعارها باید از سطح نظر به سطح عمل تبدیل شود و فرهنگسازی و ذهنیت سازی برای تحقق آن صورت بگیرد.

برگزاری سمینارهای سطحی و غیرعلمی از دیگر آسیب های آن است که عموما خروجی علمی ندارند. پراکندگی متولیان فرهنگی و اقتصادی که باعث شده این شعارها تبدیل به برنامه نشوند و همچنین عدم باور قلبی مسئولان به تحقق شعارها، از دیگر آسیب های آن است.

آسیبهایی وجود دارد که میتوانند به شعار امسال صدمه بزنند مانند برخورد جناحی با این شعار؛ اکتفا به ستایش، سخنرانی و برگزاری همایشها بدون اقدام عملی در زمینه ترویج فرهنگ ناب اسلامی. نقاط قوت شعار امسال این است که هم بر فرهنگ تاکید شده است و هم بر اقتصاد مقاومتی و هم بر مدیریت جهادی. اگر این سه مولفه را در کنار هم و با هم پیش ببریم، به اهداف بلند مقام معظم رهبری نزدیک خواهیم شد. با این توجه، به برخی از آسیب ها به صورت موردی اشاره می کنیم.

۱. شعارهای سال (که توسط رهبر انقلاب برگزیده می شوند) در مخاطره «شعارزدگی» قرار دارند. ویژگی این رویکرد آن است که «لیک های شعاری» جای «پاسخ های عملی» را پر می کنند و مخاطبان اصلی پیام، با «گفتار درمانی» می کوشند که ناتوانی و یا ناکارآمدی خویش را پنهان کنند.

۲. اقتدار ملی در پرتوی فرهنگ اسلامی - ایرانی، می تواند در آسیب «تقلیل گرایی» قرار گیرد، مغالطه جزء و کل، از مغالطات رایج در فضای پاسخ به مطالبات رهبری است. این که اضلاع متکثر و چند لایه فرهنگ سازی، تنها در یک ضلع و یا جزء آن محدود شود و ابعاد فراوان و با اهمیت دیگر، مغفول و یا حتی مطرود شوند.

۳. آسیب دیگر در این عرصه، می تواند عارضه «سطحی نگری» و «قشری گرایی» باشد. آشنایان به رهنمودهای فرهنگی مقام معظم رهبری، به خوبی در می یابند که جوانب نگاه ایشان به حوزه «فرهنگ سازی» در لایه های ژرف و عمیقی حرکت می کند، در این نگرش، «فرهنگ و دانش»، هسته «نرم افزاری بازسازی و نوسازی تمدن اسلامی» است.

۴. عارضه دیگر در دغدغه های فرهنگی رهبر انقلاب، آن بود و هست که «جمع و ترکیب ارزش های فرهنگی» جای خود را به «حذف برخی از ارزش های فرهنگی» بدهد. در این گونه نگرش های افراطی و تفریطی گاه چنان «آزادی فکر و بیان» غلبه و سیطره می یابد که تمامی «ارزش های فرهنگی» دیگر را محو و یا کمرنگ می کند و ارزش های فرهنگی ای چون «حرمت مقدسات عقیدتی و دینی متدینان جامعه» را نادیده می گیرد و یا به انکار می سپرد، از دیگر سو نیز چنان نگرش های افراطی دیده می شود که برای «اصل آزادی» هیچ احترام و حرمتی قائل نمی باشند و نه تنها به تعبیر رهبر فرزانه انقلاب، آن را نعمت بزرگ الهی نمی شمارند که آن را به عنوان شری شیطنی باز می شناسند و فاصله از آن را «توصیه ای فرهنگی» قلمداد می کنند!

۵. پیگیری مطالبات فرهنگی رهبر انقلاب، می تواند شعارها و رهنمودهای فراجناحی ایشان را، در مصاحبه هایی بیفکند که عملا به توقیف کاروان سیال و پویای فرهنگ انقلاب بینجامد. راه علاج، آن است که نگرش های راهبردی

ایشان به چراغ‌های راهنما تبدیل شوند و تمامی اضلاع فرهنگ سازی اجتماعی (فارغ از گرایش‌ها و جناح‌بندی‌های سیاسی) به برنامه‌سازی و اجرای آن بیندیشند و همت گمارند.

هر اجتماعی به جهت رسیدن به اهداف عالیه خود دست به برنامه ریزی می‌زند. این برنامه ریزی در جهت‌های مختلف و در لایه‌ها و زمان‌بندی‌های متفاوت تعریف می‌شود. با توجه به این دیدگاه، مقام معظم رهبری هر ساله اقدام به تعیین شعار و نام سال می‌نماید.

در جهان امروز نیاز به برنامه ریزی به خصوص در حوزه کلان و ملی بر هیچ فردی پوشیده نیست. این عمل جهت روشن کردن راه پیش رو و رسیدن هر چه بهتر به اهداف از پیش تعیین شده می‌باشد. برنامه ریزی از نظر ماهیتی به برنامه ریزی راهبردی، جامع، عملیاتی و ... تقسیم شده و از حیث زمانی به دوره‌های کوتاه مدت (۱-۲ ساله)، میان مدت (۳-۷ ساله) و بلند مدت (بیش از ۱۰ سال) شناخته می‌شود.

برای آنکه نظام بدانند به کجا خواهد رفت باید بدانند اکنون دقیقاً کجا قرار گرفته است. پس از آن باید آنچه می‌خواهد باشد را به درستی تعریف کرده و چگونگی رسیدن به آن جایگاه را مشخص کند. مستندات حاصل از این فرایند را برنامه راهبردی می‌نامند.

در نظام جمهوری اسلامی بر طبق بند اول اصل ۱۱۰ قانون اساسی، تعیین سیاست‌های کلی نظام بر عهده مقام رهبری می‌باشد. شعار سال را می‌توان از همین دریچه که سیاست‌های کلی و برنامه ریزی راهبردی نظام است نگریست.

در این راستا به جهت عملی شدن این مهم توسط مقام معظم رهبری ایشان اقدام به ابلاغ سند چشم‌انداز بیست ساله به عنوان راهبرد بلند مدت، ابلاغ کلیات برنامه‌های توسعه به عنوان راهبرد میان مدت و تعیین شعار سال به عنوان راهبرد و سیاست کلی نظام در کوتاه مدت می‌نمایند.

با مشخص شدن ماهیت و جایگاه شعار سال در برنامه کلان جمهوری اسلامی، به بررسی آن خواهیم پرداخت، اما پیش از آن لازم است یادآوری گردد جمهوری اسلامی همانگونه که از نام آن پیداست، نظامی است که بر پایه اسلام بنا شده است و در اسلام والاترین اهداف، اعتلای اخلاق در جامعه اسلامی است.

دسته‌بندی مطالب کلی پیرامون شعار سال

متن‌های استخراج شده تحلیل گشت و سرفصل‌های ذیل از آن‌ها به دست آمد:

ویژگی‌های هر شعار سال

۱. سیاستهای کلی و برنامه ریزی راهبردی نظام است
 - ۱/۱. به منزله ارائه خطوط اصلی سیاست‌گذاری
 - ۲/۱. یک اقدام راهبردی در راستای گفتمان‌سازی
 - ۳/۱. ابلاغ سند چشم‌انداز بیست ساله به عنوان راهبرد بلندمدت
 - ۴/۱. ابلاغ کلیات برنامه‌های توسعه به عنوان راهبرد میان‌مدت
 - ۵/۱. تعیین شعار سال به عنوان راهبرد و سیاست کلی نظام در کوتاه مدت
۲. موضوع انتخاب شده، مسأله جامعه است
 - ۱/۲. با توجه به شعارها و اهداف انقلاب و نظام طرح می‌گردد
 - ۲/۲. مطابق با شرایط جهانی و موقعیت فعلی نظام تنظیم می‌گردد
 - ۳/۲. شناخت و معرفت نسبت به وضع و شرایط موجود
۳. فرصت‌سازی برای این عرصه است
 - ۱/۳. ظرفیت‌سازی و تحقق و اولویت‌گذاری آن مسائل
۴. وضع آینده را ترسیم می‌کند
 - ۱/۴. آینده‌نگری و آینده‌پژوهی مشکلات آینده کشور، یکی از نقاط قوت نظام است
۵. دغدغه ایجاد کردن و متوجه کردن مردم نسبت به این موضوع و مسأله است
 - ۱/۵. جنبه هشداردهی این شعارها به اقشار مختلف جامعه اعم از مسئولان و مردم
 - ۲/۵. به روز رسانی سیستم و واکنش‌پذیری سازمان‌های مدنی و مردمی
 - ۳/۵. هدایت و راهنمایی برنامه‌ریزی‌های کلان و خرد که معطوف به گذشته و آینده است

پرسش‌ها درباره هر شعار سال

۱. چه اتفاقی در کشور می‌افتد؟
۲. چه کسانی مسئول عملیاتی کردن این شعارها هستند؟
۳. چه کسانی ناظر بر اجرایی شدن آن و مسئول گزارش‌دهی به مقام معظم رهبری و مردم هستند؟

آسیب‌های هر شعار سال

۱. عملیاتی نشدن
 - ۱/۱. شعار سال به برنامه تبدیل نمی‌شود
 - ۲/۱. متولیان در برنامه‌های بلندمدت چشم‌اندازهای شعار را در نظر نمی‌گیرند
۲. عارضه «سطحی‌نگری» و «قشری‌گرایی»
 - ۱/۲. اکتفا به ستایش، سخنرانی و برگزاری همایش
 - ۲/۲. در مخاطره «شعارزدگی»
 - ۳/۲. «لیک‌های شعاری» جای «پاسخ‌های عملی» را پر می‌کنند
 - ۴/۲. مخاطبان اصلی پیام، با «گفتار درمانی» می‌کوشند ناتوانی و یا ناکارآمدی خویش را پنهان کنند

- ۵/۲. آسیب «تقلیل گرایی»، مغالطه جزء و کل، اضلاع متکثر و چند لایه تنها در یک ضلع و یا جزء محدود شود و ابعاد فراوان و با اهمیت دیگر، مغفول و یا حتی مطرود شوند
- ۶/۲. برگزاری سمینارهای سطحی و غیرعلمی
۳. پراکندگی متولیان باعث شده این شعارها تبدیل به برنامه نشوند
۴. عدم باور قلبی مسئولان به تحقق شعارها
۵. برخورد جناحی
۶. نگرش‌های افراطی و تفریطی

بایدهای هر شعار سال

۱. باید از سطح نظر به سطح عمل تبدیل شود
۲. باید میان مردم و مسئولان نسبت به این شعارها باور و ایمان قلبی ایجاد شود
- ۱/۲. شعار باید به فرهنگ و شعور تبدیل شود
- ۲/۲. باید در رفتارها و شخصیت‌ها تبلور یابد
- ۳/۲. فرهنگسازی و ذهنیت سازی برای تحقق آن صورت بگیرد
- ۴/۲. مشارکت جمعی
۳. احتیاج به ساماندهی و برنامه ریزی در سطوح مختلف
- ۱/۳. طراحی و بازبینی مجدد برنامه‌ها
- ۲/۳. باید در اولویت برنامه‌های مسئولان و برنامه‌ریزان قرار گیرد

